

Програма фахового випробування зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (спеціалізації «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія») для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра / Г. М. Швецова, Л. Ф. Трачук. – Рівне : РДГУ, 2020. – 12 с.

Розробники:

Швецова Г. М., професор, доктор історичних наук, професор кафедри документальних комунікацій і бібліотечної справи РДГУ

Трачук Л.Ф., доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри документальних комунікацій і бібліотечної справи РДГУ

Рецензент:

Промська О.Л., кандидат історичних наук, заступник директора з наукової роботи КП «Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека» РОР

Програма фахового випробування зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (спеціалізації «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія») для вступників на здобуття ступеня вищої освіти магістра на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра визначає вимоги до рівня підготовки вступників, зміст основних освітніх компетенцій, критерії оцінки відповідей вступників, рекомендовані літературні джерела.

Розглянуто на засіданні кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи (протокол № 6 від 31 січня 2020 р.).

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ	6
Бібліотечне фондознавство	6
Бібліотечно-інформаційне обслуговування	6
Загальне бібліографознавство	6
Бібліографічна діяльність бібліотеки	7
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ	8
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЗА ДИСЦИПЛІНАМИ	10
ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ	12

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового випробування розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра зі спеціальності «029. Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», спеціалізації «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія».

Програма фахового випробування охоплює коло питань, які у сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, яка бажає навчатися в РДГУ з метою одержання освітнього ступеня «Магістр» зі спеціальності «029. Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» за спеціалізацією «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія». Програму розроблено відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики магістра з інформаційної, бібліотечної та архівної справи і державних вимог до властивостей і якостей особи, котра здобула освіту за ступенем бакалавра.

Мета і завдання вступного випробування

1. Перевірити відповідність знань, умінь, навичок вступників вимогам програми.
2. Оцінити ступінь підготовки випускників за ступенем бакалавра для подальшого навчання у вищих навчальних закладах та здобуття освітнього ступеня „Магістр” зі спеціальності «029. Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Вимоги до підготовленості вступників

Вступники повинні мати фахову підготовку в обсязі знань і умінь бакалавра з книгознавства, бібліотекознавства і бібліографії.

Вступник має виявити базові знання з теорії та практики дисциплін, що виносяться на вступне випробування. Повинен оперувати основними дефініціями та критеріями теорії і практики бібліотечної справи. Має знати методи, форми, напрями організації роботи бібліотеки, методичний інструментарій розробки та реалізації завдань управління діяльністю бібліотеки, аналізу та планування окремих показників її діяльності. Уміти здійснювати вибір відповідних методик використання інформаційних ресурсів бібліотеки; застосовувати методичний апарат та інструментарій для аналізу інформаційних ресурсів, процесів і результатів діяльності бібліотеки. Повинен продемонструвати вміння творчого, критичного погляду на бібліотечну діяльність і розробляти обґрунтовані пропозиції щодо її удосконалення. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

На іспит виносяться питання з навчальних програм дисциплін циклів «Бібліотекознавство» та «Бібліографознавство».

Порядок проведення вступного випробування

- Доступ до вступного випробування вступників здійснюється за умови наявності екзаменаційного листа та документа, який засвідчує особу (паспорта, свідоцтва про народження тощо).
- Вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією РДГУ.
- Вступникам дозволяється мати при собі ручку з чорнилом (пастою).
- Вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється.
- Вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань.
- Під час вступного випробування не дозволяється порушувати тишу, спілкуватися з іншими вступниками, користуватися електронними, друкованими, рукописними інформаційними джерелами.
- Запис відповіді на екзаменаційні завдання здійснюється в аркуші усної відповіді, під якою ставиться підпис вступника та членів екзаменаційної комісії.

Випускники, які не з'явилися на вступне випробування без поважних причин у визначений розкладом час, до участі у подальших випробуваннях та в конкурсі не допускаються; за наявності поважних причин, підтверджених документально, вступники

можуть бути допущені до пропущеного вступного випробування (випробувань) з дозволу відповідального секретаря приймальної комісії в межах установлених термінів та розкладу вступних випробувань. Перескладання вступних випробувань не дозволяється. На проведення вступних випробувань в усній формі відводиться 0,25 год. на одного вступника. Оцінки відповіді кожного вступника визначаються за 200-бальною шкалою.

ЗМІСТ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Бібліотечне фондознавство

- Бібліотечний фонд: поняття, функції, властивості.
- Система документопостачання бібліотечних фондів.
- Повнота бібліотечного фонду. Поняття ядра фонду.
- Управління бібліотечним фондом: структура, функції.
- Моделювання бібліотечного фонду.
- Технологія формування бібліотечного фонду.
- Комплектування бібліотечного фонду.
- Облік, обробка і розміщення бібліотечного фонду.
- Зберігання бібліотечного фонду.
- Склад та формування бібліотечних фондів бібліотек різних типів і видів.
- Вивчення і планування розвитку бібліотечного фонду.
- Електронні документи у системі бібліотечних фондів.

Бібліотечно-інформаційне обслуговування

- Бібліотекар як учасник процесу бібліотечного обслуговування. Бібліотечне спілкування.
- Читач (користувач бібліотеки) як учасник процесу бібліотечного обслуговування. Сутність та формування інформаційних потреб читачів.
- Вивчення читачів у бібліотеці: історія, сучасний стан, перспективи розвитку.
- Типологія читачів у бібліотеці. Характеристика користувачів бібліотечно-інформаційних систем.
- Бібліотечне обслуговування як система: загальна характеристика.
- Ресурси та технологія бібліотечного обслуговування.
- Поняття про бібліотечні послуги. Їх класифікація.
- Поняття про бібліотечне середовище. Взаємовплив зовнішнього середовища і бібліотечного обслуговування.
- Загальна характеристика управління системою бібліотечного обслуговування.
- Теоретичні основи бібліотечної психології.
- Професійна бібліотечна етика та етикет.
- Структура спілкування бібліотекаря з користувачем бібліотеки. Психолого-педагогічні основи спілкування.
- Технологія індивідуального обслуговування користувачів у бібліотеці.
- Специфіка масової роботи з користувачами бібліотеки.
- Наочна популяризація книги та інформації в бібліотеці.
- Усні методи масової роботи бібліотеки. Методика їх організації.
- Комплексні форми популяризації документів та інформації в бібліотеці.
- Організація роботи читацьких об'єднань в бібліотеці.
- Платні послуги в бібліотеці, методика їх організації.
- Формування культури читання різних груп користувачів бібліотеки.

Загальне бібліографознавство

- Система «документ – споживач інформації» як джерело виникнення бібліографічної інформації.
- Зовнішня структура бібліографічної інформації: основні форми її існування.

- Виникнення інформаційних, документальних та бібліографічних потреб.
- Формування основних суспільних функцій бібліографічної інформації: їх походження та характеристика.
- Властивості бібліографічної інформації та її наукове визначення.
- Термін «бібліографія»: його тлумачення в різні історичні періоди. Термінологічна праця в галузі бібліографознавства.
- Сучасне визначення та склад бібліографії як системи.
- Загальне уявлення про компонентну структуру бібліографічної діяльності. Поняття «бібліографічна діяльність», «бібліографування», «бібліографічне обслуговування».
- Суб'єкти і об'єкти бібліографічної діяльності.
- Бібліографічний пошук як вихідна основа всіх бібліографічних процесів.
- Методи бібліографування, їх характеристика.
- Класифікація бібліографічних посібників.
- Поняття державної, науково-допоміжної, рекомендаційної бібліографії.
- Поняття загальної та спеціальної бібліографії.
- Види бібліографії за різними ознаками об'єкта обліку (відображених документів).
- Завдання та організація поточної державної бібліографії. Основні напрями діяльності Книжкової палати України.
- Суспільне призначення, завдання та організація ретроспективної національної бібліографії. Проблема створення українського бібліографічного репертуару.
- Визначення, функції та організація метабібліографії.
- Методологія бібліографії. Поняття про принципи бібліографії.
- Співвідношення бібліографознавства із суміжними науковими дисциплінами.

Бібліографічна діяльність бібліотеки

- Зміст бібліографічної діяльності бібліотеки: основні напрями.
- Організація бібліографічної діяльності в бібліотеках різних типів.
- Нормування та планування бібліографічної роботи бібліотеки. Значення та види планів.
- Облік бібліографічної роботи бібліотеки: організація та види, звітність про неї.
- Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки: структура, функції, основні вимоги до організації.
- Система бібліотечних каталогів як частина довідково-бібліографічного апарату бібліотеки.
- Бібліографічні картотеки, методика їх ведення.
- Електронний каталог як сукупність бібліографічних і лексикографічних баз даних.
- Довідково-бібліографічний фонд бібліотеки, його значення і структура.
- Етапи створення бібліографічних посібників.
- Довідково-бібліографічне обслуговування читачів у бібліотеці: види та методика виконання довідок, їх облік.
- Бібліографічне інформування споживачів у бібліотеці: організація, види, форми.
- Рекомендаційно-бібліографічне обслуговування читачів у бібліотеці: зміст, організація, форми.
- Бібліографічне навчання читачів у бібліотеці: зміст та форми.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за 200-бальною шкалою. Виділені такі рівні компетентності:

I рівень – початковий. Вступник володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину програмного матеріалу; не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований; не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; допускає значні помилки.

II рівень – середній. Вступник відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але його знання мають загальний чи фрагментарний характер; має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; з допомогою екзаменатора може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість суттєвих.

III рівень – достатній. Вступник демонструє міцні ґрунтовні знання програмного матеріалу; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці; вільно вирішує практичні завдання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

IV рівень – високий. Вступник виявляє особливі творчі здібності, демонструє глибокі знання програмного матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; уміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку та розвитку, чітко й лаконічно, логічно та послідовно відповідати на поставлені запитання; демонструє вміння застосовувати теоретичні положення під час вирішення практичних завдань; переконливо аргументує відповіді.

**Таблиця відповідності
рівнів компетентності значенням 200-бальної шкали оцінювання відповідей
вступників під час фахового випробування**

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмного матеріалу в цілому	1-99	Незадовільно
Середній відповіді вступника відзначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризуються поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	100-149	Задовільно
Достатній відповіді вступника відзначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності непринципового характеру	150-179	Добре
Високий відповіді вступника відзначаються глибоким розумінням суті питань програмного матеріалу	180-200	Відмінно

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Бібліотечне фондознавство

1. Столяров Ю. Н. Формирование библиотечного фонда : практ. пособие. Санкт-Петербург : Профессия, 2015. 508 с. : ил.
2. Курило О. Й., Прокопович Л. С. Бібліотечний фонд: поняття, функції, його сучасна трансформація // Міжнар. наук. журн. «Освіта і наука». 2018. Вип. 24 (1). С. 140–144.
3. Соляник А. А. Система документопостачання бібліотечних фондів: закономірності розвитку : монографія. Харків : ХДАК, 2005. 230 с.
4. Васильченко М. П., Кушнарєнко Н. М., Соляник А. А. Основні етапи розвитку Харківської наукової школи бібліотечного фондознавства [Електронний ресурс]. URL: http://eprints.rclis.org/18804/1/solanyk_scince.pdf
5. Вихрева Г. М., Федотова О. П. Проблемы формирования библиотечного фонда в контексте философии ценностей // Библиосфера. 2017. № 2. С. 12–16. DOI: 10.20913/1815-3186-2017-2-12-16.
6. Соколов В. Теоретичні засади аналізу методів вивчення бібліотечного фонду // Вісн. Кн. палати. 2014. № 5. С. 24–29.
7. Стрішенець Н. В. Наукова комунікація як елемент управління фондом // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2009. № 3. С. 66–69. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0000001252>
8. Кобижча Н. Специфіка електронних документів у системі бібліотечних фондів // Укр. журн. з бібліотекознавства та інформ. наук. 2019. Вип. 3. С. 36–43.
9. Шрайберг Я. Л., Цветкова А. Л. Новая концепция формирования фондов и обслуживания пользователей школьных библиотек в информационной (электронной) среде // Науч. и техн. б-ки. 2011. № 4. С. 52–57.

Бібліотечно-інформаційне обслуговування

1. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року “Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України” : схвалена розпорядженням Каб. Міністрів України від 23 берез. 2016 р. № 219-р [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>
2. Дворкина М. Я. Библиотечно-информационная деятельность: теоретические основы и особенности развития в традиционной и электронной среде Москва : Изд-во ФАИР, 2009. 256 с. (Специальный издательский проект для библиотек).
3. Мелентьева Ю. П. Библиотечное обслуживание : учебник: [для вузов по специальности 071201 «Библ.-информ. деятельность»] Москва : ФАИР, 2006. 251, [1] с. (Специальный издательский проект для библиотек).
4. Бородин В. А. Библиотечное обслуживание : учеб.-метод. пособие. Москва : Либерия, 2004. 168 с.
5. Матлина С. Г. Публичная библиотека: пути инновационного развития : избранное. Санкт-Петербург : Профессия, 2009. 376 с.
6. Воскобойнікова-Гузєва О. Інформаційна діяльність як пріоритетний напрям функціонування бібліотечно-інформаційної сфери у ХХІ ст. // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. 2013. Вип. 38. С. 18–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2013_38_5.
7. Дригайло В. Г. Технология работы библиотеки : науч.-практ. пособие. Москва : Либерия-Бибинформ, 2009. 544 с.
8. Макарова М. Трансформація змісту бібліотечно-інформаційної діяльності в умовах глобалізації // Вісн. Кн. палати. 2018. № 12. С. 25–28.

9. Ісаєнко О. О. Інноваційні бібліотечні технології інформаційного обслуговування : монографія. Київ : НБУВ, 2011. 157 с.
10. Коваль Т., Туровська Л. Інноваційні моделі сучасної бібліотеки у контексті бібліотечно-інформаційного обслуговування // Вісн. Кн. палати. 2017. № 1. С. 11–15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2017_1_6.
11. Каліберда Н., Ясінська О., Півнюк О. Електронні інформаційні ресурси в системі бібліотечно-інформаційного обслуговування наукової бібліотеки // Бібл. вісн. 2016. № 6. С. 21–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_6_6
12. Новальська Т. В. Український читач у бібліотекознавчих дослідженнях (кінець XIX — початок XXI ст.) : монографія. Київ : КНУКіМ, 2005. 250 с.
13. Диска́я Н. И. Посетители библиотек в ситуации культурного разнообразия: проблемы и вызовы социокультурной реальности // Вестник культуры и искусств. 2017. № 4 (52). С. 127–135.
14. Онищенко О. Бібліотека і «цифрове» покоління: нова ситуація – нові форми роботи // Бібл. вісн. 2016. № 5. С. 3–6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_5_3.

Загальне бібліографознавство

1. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 [зі змінами і доп. : Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
2. ДСТУ 7448:2013. Інформація та документація. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. Прийнято та надано чинності наказом Міністерства економічного розвитку України від 29.11.2013 № 1423. Вид. офіц. Київ : Міністерство економічного розвитку України, 2014. III, 41 с. (Національний стандарт України).
3. Короткий термінологічний словник із бібліографознавства та соціальної інформатики / авт. кол. : Г. М. Швецова-Водка, Г. В. Сілкова, Л. О. Черепуха [та ін.] ; наук. ред. і авт. вступ. ст. Г. М. Швецова-Водка. Київ : Кн. палата України, 1999. 115 с.
4. Швецова-Водка Г. М. Вступ до бібліографознавства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Кондор, 2008. 217 с.
5. Швецова-Водка Г. М. Загальне бібліографознавство. Бібліографічні ресурси України : навч. посіб. для студентів спеціальності 029 «Інформ., бібл. та архів. справа». Київ : Кондор, 2017. 220 с.
6. Добко Т. В. Бібліографознавство // Енциклопедія сучасної України. Київ, 2003. Т. 2. С. 641—644.
7. Слободяник М. С. Бібліографознавство // Енциклопедія історії України : у 10 т. Київ : Наук. думка, 2003. Т. 1 : А В. С. 259.
8. Сенченко М. Книжкова палата України: 100 років системних та інноваційних трансформацій // Вісн. Кн. палати. 2019. № 1. С. 3–7.

Бібліографічна діяльність бібліотеки

1. Коготков Д. Я. Библиографическая деятельность библиотеки: организация, технология, управление : учебник. Санкт-Петербург : Профессия, 2003. 304 с.
2. Організація та методика бібліографічної роботи в бібліотеці : навч.-метод. матеріали для студентів напряму підготовки 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія» / РДГУ ; уклад. І. В. Мілясевич. Рівне, 2014. 60 с.
3. Тодорова Є. М. Методика і технологія бібліографічної роботи: взаємодія і протиріччя в сучасному інформаційному просторі // Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука. Харків : ХДУХТ, 2016. С. 157–161.
4. Сєдих В. В., Терентьєва Г. П., Удалова В. К. Бібліотечні каталоги як інформаційно-пошукові системи : навч. посіб. Харків : ХДАК, 2003. 192 с. (Культура та освіта).

5. Остапчук Ю. Обґрунтування терміна «довідково-бібліографічний апарат» // Бібл. вісн. 2009. № 4 С. 33–37.
6. Остапчук Ю. Бібліографічні картотеки та бази даних бібліотек вищих навчальних закладів // Вісн. Кн. палати. 2010. № 9. С. 15–20.
7. Остапчук Ю. Особливості сучасного довідково-бібліографічного фонду бібліотеки вищого навчального закладу // Вісн. Кн. палати. 2011. № 6. С. 9–12.
8. Ляшко С. Основні види довідкових видань // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2006. Вип. 16. С. 458–465.
9. Авдонина Н. А. Фонд выполненных справок – важный элемент СБА // Библиография. 2008. № 5. С. 34–36.
10. Складання бібліографічних посібників : інформ.-метод. матеріали / Нац. парлам. б-ка України ; уклад. О. Галганова ; наук. ред. В. Кононенко. Київ, 2015. 80 с.
11. Дікунова О., Лебедюк О. Створення бібліографічних покажчиків – складник інформаційно-бібліографічної діяльності бібліотеки вишу // Бібл. вісн. 2016. № 5. С. 14–19.
12. Постельжук О. Новітні види інформаційно-аналітичної продукції обласних універсальних наукових бібліотек України // Бібл. вісн. 2013. № 1. С. 3–8.
13. Добко Т. Довідково-бібліографічна діяльність наукових бібліотек Національної академії наук України: становлення та розвиток : монографія. Київ : НБУВ, 2013. 376 с.
14. Романуха З., Швецова-Водка Г. Термінологія бібліографічного інформування // Бібл. вісн. 2019. № 1. С. 46–51.
15. Романуха З., Швецова-Водка Г. Термінологія довідково-бібліографічного обслуговування // Вісн. Кн. палати. 2015. № 9. С. 16–19.

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бібліотечний інформаційно-освітній портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.libportal.org.ua/>. – Назва з екрана.
2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>. – Назва з екрана.
3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nplu.org/>. – Назва з екрана.
4. Національний репозитарій академічних текстів: відкритий доступ до наукової інформації : монографія / О. С. Чмир, Т. К. Кваша, Т. О. Ярошенко та ін. – Київ : ДНУ «УкрІНТЕІ», 2017. – 200 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12464/Natsionalnyi_repozytarii_akademichny_kh_tekstiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Назва з екрана.
5. Українська бібліотечна асоціація (УБА) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ula.org.ua/>. – Назва з екрана.
6. Українська бібліотечна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ube.nplu.org/>. – Назва з екрана.